

בצלם - מרכז המידע הישראלי לזכויות האדם בשטחים (ע.ר.)
بتسيلم - مركز المعلومات الإسرائيلي لحقوق الإنسان في الأراضي المحتلة
B'Tselem – The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories

תאריך: 5.4.09

ש.מ 13152

לכבוד
מר מנחם מזוז
היועץ המשפטי לממשלה
רחוב צלאח א-דין 29
ירושלים, 91010

בדואר רשום ובאמצעות פקס: 02-6467001

שלום רב,

הנדון: ירי פצצת זרחן על בית משפחת אבו חלימה וירי על הפצועים בעת פינויים,

בית לאהיה, 4.1.09

בהמשך למכתבי מיום 26.3.09, בנוגע לצורך בהקמת מנגנון חקירה עצמאי לבדיקת התנהלות הצבא במהלך הלחימה במבצע "עופרת יצוקה", הריני לפנות אליך בנוגע למקרה נוסף לגביו הגיע אלינו מידע המעורר חשד כי הצבא פעל בניגוד להוראות המשפט ההומניטארי הבינלאומי.

ביום ראשון, 4.1.09, בסביבות השעה 16:00 אחר הצהריים, ירה הצבא פגז ארטילריה שהכיל זרחן לבן על בניין מגורים בן שתי הקומות השייך למשפחת סעדאללה מטר אבו חלימה שבשכונת א-סיפא בבית לאהיה. באותה עת שהו בני המשפחה, 14 איש, בתוך הבית. נקודת הציון של הבית היא: "47' 33' N, 22' 29' E034°.

כתוצאה מירי זה פרצה אש בבית המשפחה וסעדאללה אבו חלימה וארבעה מילדיו נשרפו למוות:

1. סעדאללה מטר אבו חלימה, בן 46
2. עבד א-רחים סעדאללה מטר אבו חלימה, בן 13
3. זייד סעדאללה מטר אבו חלימה, בן 11
4. חמזה סעדאללה מטר אבו חלימה, בן 7.5
5. שהד סעדאללה מטר אבו חלימה, בת שנה ושלושה חודשים

חמישה בני משפחה נוספים נפצעו :

1. ר'אדה ריאד רגיב אבו חלימה, בת 21 (היא מתה מפציעה בבי"ח במצרים ב-29.3.09).
2. פרח מחמד סעדאללה אבו חלימה, בת 3
3. סבאח אבו חלימה, בת 44
4. יוסף סעדאללה מטר אבו חלימה, בן 16
5. עלי סעדאללה מטר אבו חלימה, בן 5

כמה מבני המשפחה המורחבת, המתגוררים סמוך לבית בו אירעה השריפה, הגיעו למקום כדי להגיש עזרה לפצועים. כמה מהם הועלו על עגלה המחוברת לטרקטור ומוחמד חכמת מטר אבו חלימה, בן 16, נהג בטרקטור. במרחק של כמאתיים מטרים מכיכר אל-עטאטרה, סמוך לבית הספר "מועאווייה איבן אבי סופיאן", עמדו כמה חיילים על אחד הבניינים (נקודת הציון של מקום החיילים: $31^{\circ} 33' 25.52'' N$, $034^{\circ} 29' 20.51'' E$). החיילים, שהיו במרחק של כ-12 מטרים בלבד מהטרקטור, הורו למוחמד לעצור את הטרקטור ולפצועים לרדת מהעגלה. מסיבה לא ברורה, פתחו החיילים באש לעבר הפצועים וכתוצאה מירי זה נהרגו שניים: מחמד אבו חלימה ומטר סעדאללה מטר אבו חלימה, בן 17.5. נקודת הציון של המקום בו נורו הפצועים היא: $31^{\circ} N$, $034^{\circ} 29' 21'' E$, $33' 26''$.

לאחר הירי הורו החיילים למחמד סעדאללה מטר אבו חלימה, לאשתו ר'אדה אבו חלימה (שהיתה אז פצועה) ובתם פרח, ללכת ברגל לכיוון כיכר אל-עטאטרה. כאשר הגיעו לכיכר, אחד התושבים הסיע אותם ברכבו לבית חולים א-שיפאא'.

קרוב משפחה נוסף, בכר מוחמד סלמאן אבו חלימה, בן 42, הגיע אף הוא לבית שנשרף ברכבו, טנדר מסוג מרצדס, כדי לסייע בפינוי וההרוגים. בעזרת קרובי משפחה הם הניחו את הגופות על הטנדר וארבעה אנשים נסעו בטנדר, יחד עם הנהג, לכיוון צומת כיכר אל-עטאטרה. כאשר הגיעו לכיכר נורתה עליהם אש אינטנסיבית (נקודת הציון של הכיכר: $31^{\circ} 33' 48'' N$, $034^{\circ} 29' 22'' E$). חמשת הנוסעים נטשו את הטנדר יחד עם הגופות ותפסו מחסה במחסנים הסמוכים למקום.

למחרת פנה בכר אבו חלימה לצלב האדום וביקש שיפנו את הגופות, אולם נמסר לו שלא ניתן להגיע לאזור. רק ב-14.1.09 פונו הגופות לבית החולים.

מקרה זה מעלה כמה שאלות קשות בנוגע לחוקיות של התנהגות החיילים. ראשית, המשפט ההומניטארי הבינלאומי אינו אוסר אמנם בצורה מפורשת על שימוש בזרחן. אולם, הפרוטוקול השלישי לאמנה בדבר כלי נשק קונבנציונליים הגורמים נזק מיותר, המתייחס לנשק מצית, קובע כי השימוש בנשק כזה מותר אך ורק נגד מטרות צבאיות. כאשר המטרה הצבאית נמצאת בתוך אזור אזרחי, אסור לחלוטין להשתמש בו.

ישראל לא חתמה על פרוטוקול זה, אולם הכלל שנקבע בו מבוסס על שני עקרונות מנהגיים המחייבים אותה. הראשון הוא האיסור על שימוש בנשק שאינו מבחין בין לוחמים לבין אזרחים והשני הוא האיסור על שימוש בנשק שגורם מטבעו לסבל מיותר. שימוש בנשק כזה בתוך אוכלוסייה אזרחית צפופה, כמו זו שברצועת עזה, מפר שני עקרונות אלה, כמו גם את חובתה של ישראל לנקוט בכל אמצעי הזהירות האפשריים כדי להפחית את הפגיעה באוכלוסייה האזרחית.

השימוש שעשתה ישראל בפצצת זרחן באירוע זה, לא כוון כנגד מטרה צבאית אלא לעבר בית של אזרחים ומעלה לכן חשד כבד כי הירי היה בלתי חוקי.

שנית, לא ברור מה היתה ההצדקה, אם היתה כזו, לירי של החיילים על האנשים בטרקטור ובטנדר, שביקשו לפנות את הפצועים ואת הגופות. אף אחד מהם לא היה חמוש והם לא סיכנו בכל דרך שהיא את חיי החיילים. ירי כזה הוא אסור וגם הוא מעלה חשד כבד כי הצבא פעל בניגוד להוראות המשפט ההומניטארי הבינלאומי.

בהתחשב בחומרת האירוע ובתוצאותיו הקשות, אבקשך להורות על חקירת האירוע. במסגרת חקירה זו יש לבחון גם את אחריות הדרג הפיקודי ואת ההוראות שניתנו במקרה זה.

(למכתב זה מצורף דיסק עם תמונות ממקום האירוע ונקודת הציון).

בכבוד רב,

גיסיקה מונטל,

מנכ"ל בצלם